

Nép, nemzet, nemzetiség

Dr. Csekey István professzor kedden megkezdte előadássorozatát

(A Délmagyarország munkatársától.) Kedden este kezdte meg dr. Csekey István egyetemi tanár, a jog- és államtudományi kar dékánja, nagy érdeklődéssel várt előadássorozatát, amely szervesen illeszkedett bele az egyetem által idén kezdeményezett előadások közé. Ezek az előadások a trianoni békeszerződéssel elszakított területek életével foglalkoznak. Ezek az előadások jelentőségben túlnőnek az egyetem keretein, amit az a nagyarányú érdeklődés is mutat, amellyel a különböző karok hallgatóin kívül a közönség is fogadta Csekey professzor előadásait. A keddi megnyitó előadáson a jogi kar I. számú tanterme zsúfolásig megtelt, a hallgatóság soraiban nemcsak az egyetem mind a négy fakultásának hallgatói foglaltak helyet, hanem a város lakosságának számos rétege is képviselve volt.

Csekey professzor „Nép, nemzet, nemzetiség” címen tartja ezeket az előadásokat, kedden előadásának alapelveit, az alapfogalmakat világította meg.

— A nép sokféle értelme mellett itt csak két jelentésben érdekel bennünket: mint politikai értelemben vett nép és mint államnép — kezdte fejtegetéseit Csekey professzor. A politikai nép a leszármazás és a vérségi kötelék által, egy meghatározott térben folytatott élet következtében, közös kultúra útján előállott sorsközösség, amelynek ma leglényegesebb külső kifejezője a közös nyelv (anyanyelv). A népnek mint organikus egésznek ettől a politikai felfogásától különbözik az államnépnek a jogi fogalma, mint az állam jogi kötelékével egybefűzött egyedeinek (az állampolgároknak) az összessége. A nemzet az a nép, amely természeti közösségből tudatosan politikai akarati közösséggé válik. Másképpen az a szellemi kultúrközösség, amelyhez az egyes belsőleg tartozik és amelyet külsőleg elismer. A nép államtani vonatkozásban közjogi kapcsolatot kifejező közjogi fogalom, a nemzet ellenben részben művelődési kapcsolatot kifejező kulturális, részben politikai, de sohasem jogi fogalom.

— A nemzet és a nemzetiség fogalma csak politikai kihatásaiban tér el egymástól. Mindkettő nyelvben és hagyományban szolidáris embertömegeknek kultúrközössége, de a nemzetnek rendszerint állami szervezetében megvan a hatalma is jellegzetességének a fenntartására. A nemzet tehát államhatalmat gyakorló nemzetiség. A nemzetiség viszont az államhatalmat nem gyakorló népcsoport.

— A magyar történelmi fejlődés során több alakjával találkozunk a nemzetfogalomnak — fejtegette tovább. Az első volt a nemzet geopolitikai fogalma, amely szerint a nemzet azoknak a közösségből alakult, akik egy történet-földrajzi államterület törzslakosságát alkotják s akik ezt a területet közös hazájuknak vallják. A rendiség korszakában azután kialakult a közjogi nemzet fogalma. Ez a „nemzet” szó értelmét csupán a haza szabad birtokosainak, a nemesi rendnek összességére alkalmazza, akik az egész lakosságot, a geopolitikai értelemben vett nemzetet képviselik. Ebből alakul ki a *populus Werboezyanus* fogalma, amely csak a főpapi és a nemesi rendet jelenti tekintet nélkül a benne helyet foglaló nemzetiségekre (natio). Ezzel az uralkodó „nemzet”-tel szemben minden egyéb csak „nép” (plebs).

— A közjogi nemzet említett alakjának a kifejlődése nyilvánvalóan nem kedvezett a nacionalizmus eszméjének, mert az merőben külsőleges, jogi viszony volt. Innen már csak egy lépés hiányzott a francia államnemzet fogalmához, amikor a rendiség helyébe az állampolgárság modern fogalmát léptették. Széchenyi, Eötvös és Deákot a kulturális liberalizmus szelleme hatja át, amikor megalkotják az 1868:XLIV. tc.-et, amely megteremtí a politikai nemzet fogalmát, amely az állampolgárok egyetemét, illetőleg valaképpen a népnek közjogi fogalmát jelentette. Ebben a nemzetiség följebb helyezett nemzetben kész-

séggel adtak helyet az egyes ember nyelvi és kulturális szabadságának. Benne vezető állást foglalt el a magyar nemzet. Miféle azonban sem a magyarság, sem a nemzetiségek nem voltak e törvénnyel megelégedve, vérehajtása nem történt meg és a nemzetiségek küzdelméhez vezetett, majd pedig ürügyet szolgáltatott Trianonhoz.

— Meg kell még emlékeznünk a nemzet tételes-jogi fogalmáról, amely a magyar közjogászok között fejlődött ki. E szerint az állampolgárok összessége alkotja az állam népet. A néptől abban különbözik a nemzet, hogy a nép fogalmába nincsenek, a nemzet fogalmába bele vannak érve az államhatalom szervei. Így lesz a nemzet államilag akaró és cselekvő nép.

— Nyilvánvaló, hogy itt terminológiai zavarok vannak. A nemzet nem jogi, hanem par excellencie művelődési és politikai fogalom. A magyar közjogászoknál befolyásolta a terminológiát, hogy a Werbőczy-féle rendi nemzetet valóban közjogi nemzetnek nevezték, mert akkor csak a jogozottak alkották a nemzetet. Természetesen a

nemzet akkor is politikai fogalom volt, mindössze ezt a nemzetfogalmat illették a közjogi nemzet megnevezéssel. Manapság azonban a nemzetnek tételesjogi és államtani értelme között különböztetni helytelen. A nemzet mindig kulturális és politikai, de sohasem jogi fogalom. A magyar közjogászok, amikor a nemzet tételesjogi fogalmáról beszélnek, voltaképpen az állam népet értik alatta. Az állam népe ugyanis valóban a népnek jogi fogalma. A nemzetnek ez a közkeletű magyar felfogása már csak azért is elvetendő, mert végső következetességében a három fogalomnak, a népnek, nemzetnek és az államnak az azonosításához vezet.

Csekey professzor hangsúlyozta, nem ott végződik a magyar nemzet, ahová gonosz kezek két évtizeddel ezelőtt festett oszlopokat raktak az Alföld peremére, hanem ahol magyar él, ott él a magyar nemzet is.

Csekey professzor a jövő héten kedden folytatja előadását.

Megnyílt Sashegyi Gábor

rövid- és divatáruháza, Kigó-u. 4. (volt „Bagolyvár”).

Raktáron tart női és férfi fehérneműt, nyakkendőt, „GEVI” és egyéb márkás harisnyát, paszományárut és minden más divateikket nagy választékban. Olcsó, versenyképes áron árúsít!

Tegyen kísérletet!

Az árkormánybiztos megbízottja Szegeden

Ellenőrzik a fogyasztási cikkek árát

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr. Ádám Béla budapesti főrevizor Laky Dezső műegyetemi tanár, kormánybiztos rendelkezése folytán Szegedre érkezett. Azt a megbízást kapta dr. Ádám, hogy a szegedi törvényhatóság területén lássa el az árkormánybiztosi teendőket és működésének körét legelső sorban a zsír, hus, kenyér, burgonya, szalonna és főzelékfélék árának ellenőrzésére és megállapítására terjessze ki.

A szegedi árkormánybiztos kedden a városházán a polgármestert kereste fel és vele hosszas tárgyalást folytatott. Közölte a polgármesterrel, hogy szegedi bizottságot fog összeállítani gazdákból, iparosokból, kereskedőkből, fogyasztókból és ez a bizottság fogja őt szegedi működésében támogatni.

Arra kérte a polgármestert, hogy lehetőleg a városházán hivatali helyiséget adjanak át, mert a működését már a holnapi nappal kívánja megkezdeni. Az lesz a törekvése, hogy az elsőrendű élelmiszerek árát a szeptember 27-ike előtti nivóra szorítsa le. Felmutatta az árkormánybiztos rendeletét, amellyel felhatalmazást kapott arra, hogy visszaélések észlelése esetén közvetlenül tegyen feljelentést az ügyességszolgálatnak.

A legközelebbi napokra várható a szegedi árelőirő bizottság összeállítása és ezzel meglesz az az apparátus, amelyik a szegedi árkormánybiztos rendelkezésére fog állni a szegedi árak ellenőrzésénél és megállapításánál.

Repülőbizottságok ellenőrzik a padlások légvédelmi berendezését

Miért több a szegedi háztulajdonosok terhe, mint a budapesti háztulajdonosoké

(A Délmagyarország munkatársától.) Mint ismeretes, a város polgármestere hirdetményt tett közzé, amelyben a légvédelmi törvény rendelkezésére való hivatkozással arra kötelezte a háztulajdonosokat, hogy a padlóikat lomtalanítsák, a könnyen éghető anyagot távolítsák el. Mintegy három-négyszáz liter befogadó képességű kádát, vagy hordót tartsanak a padláson, megfelelő fecskendővel, vagy szivattyúval. Azonkívül álljon a padláson rendelkezésre annyi homok, amennyi a tűzvédelmi célra szükséges.

Mint a polgármester most közölte a Délmagyarország munkatársával, november elejétől kezdve négy bizottság fogja ellenőrizni, hogy a háztulajdonosok eleget tesznek-e ennek a felhívásnak és ahol mulasztást észlelnek, ott nyomban meg fogják tenni a feljelentést a háztulajdonos ellen és a háztulajdonos terhére gondoskodnak a szükséges berendezés beszerzéséről.

Ugyanebben az időben jelent meg a Budapesti polgármester felhívása és feltűnő, hogy a budapesti nagy bérházak tulajdonosait kevesebb szolgáltatásra kötelezik, mint amennyiről a szegedi háztulajdonosok köte-

lesek gondoskodni polgármesteri felhívás alapján. Budapesten 100 literes hordók, vagy kádak beszerzését tették a háztulajdonosok kötelességévé, a szegedi felhívás pedig 3-400 literes hordók, vagy kádak beszerzéséről szól. Ez a különbség annál érthetőbb, mert Budapesten sokkal nagyobb épületek légvédelmi berendezéséről kell gondoskodni, mint Szegeden. Ezenkívül a budapesti hirdetmény szerint az előjáróságok szolgáltatják ki a háztulajdonosoknak a szükséges homokot, míg Szegeden a háztulajdonosoknak maguknak kell a homok beszerzéséről is gondoskodni. Indokolt volna, ha a szegedi háztulajdonosok legalább ahhoz a könnyítéshez hozzájutnak, amit a budapesti polgármester hirdetménye a budapesti háztulajdonosoknak nyújt.

Gumiharisnya

fájós, dagadt és viszeres lábakra, készen és mérték után **HÖFLE** Klauzál-tér 3 sz. — Gyógyhaskötők, sérvkötők, suspensorok raktára.